

Tirke van Bredenoë

Cyro Baptista

Sfeergevoelige percussionist bij Herbie Hancock en zijn eigen Beat the Donkey

Het is precies dertig jaar geleden dat Cyro Baptista vanuit Brazilië naar Nederland kwam, aangetrokken door de verhalen over hippies, provo en Paradiso. In Amsterdam leerde hij conga's spelen van Raoul Burnett, in Brazilië had hij de rest al geleerd: surdo, berimbau, pandeiro en al die andere Braziliaanse percussie-instrumenten. Zijn carrière startte echter pas echt begin jaren tachtig toen hij in New York bij John Zorn terecht kwam. Hij speelde vervolgens met Laurie Anderson, David Byrne, Paul Simon en Cassandra Wilson. Afgelopen zomer deed hij met Herbie Hancock eindelijk Nederland weer eens aan, en aanstaande januari zal hij aantreden op het slagwerkfestival The Big Bang met zijn eigen percussiegroep Beat the Donkey. Een interview met sappige verhalen, verrassende visies, en vooral veel vrolijkheid.

door Erk Willemsen

'Man, als ik toch weer eens in Paradiso zou kunnen spelen! Ik herinner me het krantenartikel nog zó goed. Ik was net twintig en woonde in Brazilië: Paradiso, de plaats waar iedereen uit de hele wereld terecht kan. Waar je zelfs kunt wónen, als je wilt. Hé, dat is precies iets voor mij, dacht ik. Ik heb geen geld, dus daar moet ik heen! Ha, ha.'

Cyro Baptista blijkt de geboorte van de Nederlandse percussie-scene meegemaakt te hebben. Hij kreeg les van de eerste actieve congaspeler in Nederland, Raoul Burnett, die later ook Nippy Noya en vele anderen les zou geven. 'Laatst was ik even terug. Vanuit Parijs de trein gepakt. Ik moest het gewoon weer even voelen. Provo, witte fietsen,

Paradiso.' Zelfs de taal blijkt Baptista zich nog te herinneren als hij met Braziliaans-Engels accent zegt: 'Nederland, een mooi land, *chotverdomme*. En hasjiesj natuurlijk.'

Na zijn periode in Nederland wil hij de VS ontdekken, en daar komt hij uiteindelijk in 1980 terecht: 'Ik kreeg een beurs om naar het CMS te gaan, de Creative Musical Studio in Woodstock. Ik had les van Trilok Gurtu, Nana Vasconcelos en Don Cherry. Allemaal zulke ongelooflijke mensen. Voordat ik na die studie naar Brazilië terug zou gaan, wilde ik nog voor een dag of twee, drie naar New York. Maar ik woon er intussen al twintig jaar.

'In de begintijd ga je veel met Brazilianen om. We hadden een groepje met percussionisten die weinig werk hadden, en speelden op straat. Manolo Badrena speelde toen ook met ons. We speelden op een gegeven moment in de Mud Club, heel beroemd destijds, en toen ging het balletje rollen. Ik had geluk dat ik John Zorn ontmoette, die toen al volop in de *downtown scene* verkeerde. Dat waren mensen die net zo gek waren als ikzelf. Die wilden net als ik niet iedere keer hetzelfde nummer op dezelfde manier spelen. Improviseren, *do noise, be crazy, be yourself*. De Knitting Factory startte toen. Dat opende voor mij de deur van een andere wereld, weg van alleen maar Braziliaanse folklore.

'Ik wil niet de indruk geven dat als je naar New York gaat, *het* vanzelf zal gebeuren. Het hangt af van de tijd en plaats waar je bent. Maar er gebeurt wel veel in de stad. Als je maar op de deur blijft kloppen, zwaait die op een goede dag open. Door Zorn heb ik heel veel opname-ervaring opgedaan. Hij demystificeert muziek: twee dagen in de studio, twee cd's uitbrengen, niet moeilijk doen. Paul Simon doet een jaar over één cd, ha, ha. Maar goed, ieder heeft zijn eigen manier.'

Kikker

Inmiddels is het eind jaren tachtig, en Baptista is gerenommeerd avant-gardepercussionist in New York, en waaiert langzamerhand uit. Laurie Anderson vraagt hem voor haar *Strange angels*, en later voor *Bright red*. Hij blijkt geknipt voor David Byrne's Brazilië-cd *Rei momo*, en ondertussen heeft

hij ook regelmatig met Steve Gadd samengespeeld, waardoor hij samen met hem in de ritmesectie van Paul Simon's *Rhythm of the saints*-wereldtour terecht komt. Twee jaar van huis zijn, vindt hij echter minder prettig ('wie is die gekke man bij mijn mama?'), en hij wil zich voortaan concentreren op studiowerk en projecten.

'Ik hou van de studio. Je moet er een *micro universe* creëren. Met je instrumenten, en zeker ook met je microfoons. Weten waar je wat wanneer speelt, hoe ten opzichte van de microfoons, weten hoe je instrumenten straks op de cd gaan klinken. Je bent koning van die ene plek in de studio. Je moet uitzoeken wat werkt. Soms kan er magie ontstaan, maar die is wel heel moeilijk tot stand te brengen, want: *no windows, no women*, het is soms net een gevangenis; eigenlijk afschuwelijk om daar creatief te moeten zijn.

'Ik zal een voorbeeld geven van een situatie die zonder magie was. Ik werd gevraagd een percussie-arrangement te schrijven voor een cd van Cassandra Wilson (*Blue night till dawn*, red). Eenmaal in de studio met zes percussionisten, die ik nooit eerder had ontmoet, blijkt het van geen kant te lopen: *no windows, no women!* Ik leg het arrangement uit, maar er was meteen dat egogedoe van: 'dát speel ik niet'. Oké, dacht ik, dan moet ik de boel wat ontdoeien, en ik vertel dat verhaal over die kikker die de weg oploopt en wordt overreden

door een auto. Hij is helemaal geplet, maar zijn kont blijft heel. Nou, wij moeten samenspielen als de kont van een kikker, zei ik. Niemand lachen. Pijnlijk. Goed, denk ik, dan gaan we wat imitaties doen: Porto Ricanen op conga's en zo, een Chinees na-doen... Nou, hè, hè, het ijs breekt, en we kunnen het nummer opnemen. Belt de producer me een paar maanden later op om mijn copyrightgegevens te vragen, en te melden dat niet mijn compositie, maar die imitaties op de cd terechtgekomen zijn. Nééé, shit.'

Percussietijd

Cyro Baptista is een percussionist die gevraagd wordt vanwege zijn gevoel voor de sfeer van een song. Sound is net zo belangrijk als ritme. Zijn verzameling instrumenten is dan ook bijna oneindig, afkomstig uit alle delen van de wereld, en een aantal zelfgebouwd. Op zijn eigen, bijzondere cd-project *Villa loucos*, *Cyro Baptista plays the music of Villa lobos* gebruikt hij de heel apart klinkende cyrimba, een stelling van pvc-pijpen die hij bespeelt met wat hij zelf 'rubberen flipflops' noemt ('Ik ben exclusief endorseur van de flipflop, ha ha!').

'Mijn percussieset wisselt dagelijks. Het is een orkestratie-instrument, waarmee je niet alleen ritme maakt. Kijk, de Cubanen en Porto Ricanen zijn ongelooflijke conga- en timbalespelers. Dat ga ik niet proberen te evenaren. Dan moet je

Giovanni Hidalgo maar bellen. Maar ik heb een benadering die vooral voor opnames goed werkt. Als ze er niet uitkomen met een of ander nummer dan is het: 'Bel Cyro even...'. Ik zorg dat het nummer een zekere vorm krijgt, een *mood*. Daarom kan ik overleven.'

Ritme mag dan niet exclusief voorop staan, Baptista vindt het wel geweldig dat we in een 'percussietijd' leven, zoals hij het zelf uitdrukt: 'Europese muziek heeft zo lang gedomineerd. Dat is nu voorbij. Ik heb soms te doen met klassieke slagwerkers die eens in de tweeëntwintig maten *pling of plok* mogen doen. Met al het ritme dat er nu om ons heen is! De meest prachtige Indianen-ritmes uit 2000 voor Christus, wat de Afrikanen doen, de latino's. Er zijn zoveel fascinerende ritmes!

'Je merkt het ook aan zo'n project als *Gershwin's world* van Herbie Hancock. Die cd begint nota bene met een percussietrack van mij met een aantal Senegalezen op sabar en djembé. En Hancock speelt twee akkoorden, meer niet! Het is trouwens geweldig om met hem te spelen. Hij is een fantastische muzikant. Ik moet sterven en opnieuw geboren worden om te begrijpen wat hij doet, begrijp je, ha, ha. Het is trouwens niet eenvoudig iets nieuws met Gershwin te doen, voor mij ook niet. Moest ik daar opeens met dat opera-

Setup Baptista voor de Herbie Hancock tour

stuk meedoen. Ik weet helemaal niets van opera! Dan moet je even terugvallen op je basis. Bij mij is dat Brazilië: *doetsj ke doetsj ke, takadaketadaketakada, doemmmm, plé takatakakka*. Als percussionist is het goed zo'n *voice* op de achtergrond te hebben, waarop je altijd kunt terugvallen. Zelfs als het een opera is! Dan kun je ontspannen, en je sounds maken.' ■

Beat the Donkey

is het jongste project van Baptista, een percussiegroep van zes mannen en drie vrouwen, waarin grooves en instrumenten uit alle culturen samengebracht worden: 'Het is heerlijk om met zoveel andere percussionisten te werken, dat heb ik altijd willen doen. We zijn Braziliaanse georiënteerd, maar kiezen ritmes die nog maar weinig mensen kennen. En dat mixen we met funk. We hebben veel instrumenten zelf ontwikkeld: een tamborim-machine. Dat zijn zes tamborims aan een stand, die je door een hendel over te halen allemaal tegelijk aanspeelt. En veel gerecyclede spullen, emmers, maar ook Balinese gongen. En er wordt veel gedanst: tapdans, capoeira, van alles!'

Geselecteerde discografie

Een greep uit de 300 cd's die de discografie van Cyro Baptista omvat: John Zorn - *Film works* ('86), Laurie Anderson - *Strange angels* ('89), David Byrne - *Rei momo* ('89), Paul Simon - *A concert in the park* ('91), Cassandra Wilson - *Blue light till dawn* ('93), Laurie Anderson - *Bright red* ('94), John Zorn - *Tears of ecstasy* ('95), Kathleen Battle - *So many stars* ('95), Cassandra Wilson - *New moon daughter* ('95), Arto Lindsay - *Subtle body* ('96), Chieftains - *Santiago* ('96), Javon Jackson - *Good people* ('97), Cyro Baptista - *Villa loucos* ('97), Herbie Hancock - *Gershwin's world* ('98), John Zorn - *Circle maker* ('98)

